

ATT FÖRSTÅ DET JUDISKA INFLYTANDET

Del 2

Sionismen och judendomens inre dynamik

av Kevin MacDonald

Sionismens historia kastar ljus över en inom det judiska samfundet pågående dynamik, vari de mest radikala elementen till slut drar hela samfundet med sig. Sionismen började hos de mest etnocentriska östeuropeiska judarna och hade uttalat rasistiska och nationalistiska övertoner. Emellertid sågs sionismen som farlig av det större judiska samfundet, i synnerhet de delvis assimilerade judarna i västliga länder, eftersom den blottställde judarna för anklagelser för illojalitet och eftersom sionisternas öppet visade rasism och etnocentriska nationalism stred mot den assimilationistiska strategi som förhärskade hos västerländska judar vid denna tid. De sionistiska aktivisterna lyckades till sist göra sionismen till en ledande judisk rörelse, till stor del på grund av den östeuropeiska förtruppens styrka i blotta numerär. Med tiden har de mer militanta, expansionistiska sionisterna (Jabotinsky-anhängarna, likudpartiet, fundamentalisterna och bosättarna på Västbanken) vunnit segern och fortsatt att kämpa för territoriell expansion inom Israel. Detta har lett till strider med palestinierna och en hos judarna utbredd uppfattning att själva Israel är hotat. Resultatet har blivit en ökad gruppmedvetenhet hos judar och ytterst ett stöd för den sionistiska extremismen inom hela det organiserade amerikanska judiska samfundet.

I denna series första del dryftade jag den judiska etnocentrismen såsom en central egenkap, som påverkat den judiska aktivismens framgång.¹ I den samtida världen är sionismen det viktigaste exemplet på den judiska etnocentrismen. I själva verket är sionismen oerhört viktig. När detta skrivs, har Förenta staterna nyligen fullbordat förstörelsen av den irakiska regimen, och det är vanligt att inflytelserika judar förespråkar krig mellan Förenta staterna och hela den muslimska världen. I ett nyligen utkommet nummer av *Commentary* (en tidskrift som utges av Amerikanska judiska kommittén) skriver chefredaktören Norman Podhoretz, ”De regimer som väl förtjänar att störtas och ersättas är inte begränsade till de tre utpekade ondskans axelmakter [det vill säga Irak, Iran och Nordkorea]. Axeln skall sträckas ut åtminstone till Syrien, Libanon och Libyen, liksom till sådana Amerikas ’vänner’ som den saudiska kungliga familjen och Egyptens Hosni Mubarak, jämte den palestinska myndigheten, antingen denna leds av Arafat eller någon av hans hejdukar.”² Detta var mer än något annat en lista över länder som Israel inte tycker om och, vilket jag diskuterar i den tredje delen av denna serie, icke heller intensivt engagerade sionister som har nära band till Israel och sitter på viktiga poster i Bush-administrationen, i synnerhet i försvarsdepartementet och i vicepresident Richard Cheney’s stab. Sionismens på längre sikt verkande konsekvens är att Förenta staterna står i begrepp att försöka fullständigt förvandla arabvärlden och den muslimska världen för att skapa regimer som accepterar Israel och det öde Israel bestämmer för palestinierna samt, mycket troligt, bereda marken för fortsatt israelisk expansionism.

Sionismen utgör ett exempel på en viktig princip i den judiska historien: Vid alla vändpunkterna är det de mer etnocentriska elementen – man skulle kunna kalla dem de radikala – som bestämt i vilken riktning det judiska samfundet skall gå vidare och till sist vunnit.³ Esras och Nehemjas böcker i Bibeln berättar att de judar som återvände till Palestina efter den babyloniska fångenskapen med kraft rensade samfundet från dem som hade beblandat sig med de rasligen orena, vilka kvarlämnats. Senare, under det grekiska herraväldets tid, uppstod en

kamp mellan progrekiska assimilationister och de mer hängivna judarna, vilka blev kända som mackabeerna.

Vid den tiden började somliga israeliter att överge lagen, och de lockade många med sig. De sade: "Låt oss närma oss hedningarna som bor omkring oss och sluta förbund med dem. Sedan vi avskilde oss från dem har många olyckor kommit över oss." Detta slags tal vann folkets gillande. Några av dem reste på eget initiativ till kungen, och han gav dem rätt att följa hednisk lag och sed. Sedan byggde de en idrottsanläggning i Jerusalem enligt hedningarnas bruk. De skaffade sig förhud och avföll från det heliga förbundet. De beblandade sig med hedningarna och sålde sig till att göra det onda.⁴

Genom mackabeernas seger återupprättades den judiska lagen och avbröts assimileringen. Jubileerboken, som skrevs vid denna tid, utgör sammanfattningen av den gammaljudiska nationalismen, vari Gud representerar det judiska folkets nationella intresse av att behärska alla andra folk i världen:

Jag är den Gud som har skapat himmelen och jorden. Jag skall förstora er och föröka er väldeliga, och kungar skall utgå från er och skall härska överallt där människosöners fötter har trampat. Jag skall ge er säd hela jorden, som är under himlen, och de skall härska över alla folken såsom de önskar, och efteråt skall de taga hela jorden för sig själva och skall besitta den för evigt.⁵

Ett korollarium till detta är att det historien igenom i svåra tider skett en framväxt av religiös fundamentalism, mystik och messianism.⁶ I 1930-talets Tyskland till exempel blev liberala reformjudar mer medvetna om sin judiska identitet, började gå mer i synagogan och återgick till en mer traditionell religionsform (som innefattade ett återupptagande av hebreiskan). Många av dem blev sionister.⁷ Som jag skall gå närmare in på i det följande, har varje kris i Israel lett till förstärkning av den judiska identiteten och en intensiv mobilisering av stöd för Israel.

I dag är de människor, som stöts ut ur den judiska gemenskapen, de judar som lever i förskingringen och inte stöder det israeliska likudpartiets strävanden. Det genomgående argumentet här är att sionismen utgör ett exempel på den bana den judiska radikalismen färdas i. Den radikala rörelsen börjar hos de mer hängivna segmenten av det judiska samfundet, sprider sig därefter och blir med tiden ledande i det judiska samfundet. Sedan fortsätter de mest extrema att stärka sin position (till exempel bosättarrörelsen på Västbanken), och andra judar följer till sist efter, därför att de mer extrema ståndpunkterna kommer att bestämma den judiska identitetens väsen. Ett viktigt inslag i dynamiken är att den judiska radikalismen tenderar att medföra konflikter med icke-judar med resultat att judar känner sig hotade, blir mer gruppinriktade och sluter leden mot fienden – en fiende som alltmer ses som irrationellt och obegripligt judefientlig. Judar, som inte ansluter sig till det som nu är en ledande ståndpunkt, stöts ut ur gemenskapen, skälls för att vara "självhatare judar" eller värre och sänks ned i maktlöshet.

TABELL 1:
RADIKALA JUDAR TRIUMFERAR TILL SLUT INOM DET JUDISKA SAMFUNDET.
SIONISMEN SOM EXEMPEL

1. Sionismen börjar hos de mer etnocentriska, hängivna delarna av det judiska samfundet (1880-talet).
2. Därefter sprider den sig och blir ledande inom det judiska samfundet trots de därmed förbundna riskerna (1940-talet). Att stödja sionismen blir bestämmande för vad det är att vara jude.
3. Sedan fortsätter de mest extrema av sionisterna att flytta fram sina positioner (exempelvis bosättarrörelsen på Västbanken; det ständiga trycket på gränsområdena i Israel).
4. Den judiska radikalismen tenderar att resultera i konflikter med icke-judar (exempelvis bosättarrörelsen); våld (exempelvis intifadorna) och andra uttryck för judefientliga stämningar ökar.
5. Judar i allmänhet känner sig hotade och sluter leden mot vad de ser som ännu en våldsam, obegriplig yttring av det eviga, våldsamma hatet mot judarna. Denna reaktion är resultatet av etnocentrismens psykologiska mekanismer: den moraliska partikularismen, självbedrägeriet och den sociala identiteten.
6. I Förenta staterna förstärks denna verkan, eftersom hängivna, mer intensivt etnocentriska judar dominerar de judiska aktivistgrupperna.
7. Judar som inte ansluter sig till det som numera är den ledande ståndpunkten stöts ut ur gemenskapen, skälls för att vara "självhatande judar" eller värre och sänks ned i maktlöshet.

SIONISMENS URSPRUNG I ETNISK KONFLIKT I ÖSTEUROPA

Sionismen och andra yttringar av 1900-talets intensiva judiska dynamism leder sitt ursprung från den jiddischspråkiga världen i Östeuropa i 1800-talets början. Judarna i Polen hade ursprungligen kallats in av adelsmän såsom godsförvaltare, tullarrendatorer, bankirer och penningutlånare. De bredde ut sig i handeln och senare i hantverken, så att det uppstod en konkurrens mellan judiska och icke-judiska slaktare, bagare, smeder, skomakare och skräddare. Detta frammanade de typiska på konkurrens om resurserna baserade judefientliga inställningarna och beteendena, som är så vanliga den judiska historien igenom.⁸ Trots periodiskt återkommande inskränkningar och utbrott av fiendskap kom judarna att behärska hela ekonomin utom lantbrukarna och adeln. Judarna hade en konkurrensfördel i handel och hantverk, däri att de kunde styra handeln med råvaror och sälja till stamförvanter till lägre priser.⁹

Denna ekonomiska dominans ökade samtidigt som den judiska befolkningen ökade. Judarna icke endast utgjorde stora andelar av stadsbefolkningarna utan dessutom invandrade till småstäderna och landsbygden. Kort sagt hade judarna sprängt sin ekonomiska nisch: ekonomin kunde inte bära denna blomstrande judiska befolkning i de slags ställningar som judarna enligt hävd intagit. Följden blev att en stor del av den judiska befolkningen sjönk ned i fattigdom. Därav började en häxkittel av etnisk fientlighet att koka med sådana inslag som allehanda statliga inskränkningar av judisk ekonomisk aktivitet, grasserande judefientliga åsikter och ökande judisk förtvivlan.

Den viktigaste judiska reaktionen på denna belägenhet var en framväxt av fundamentalistisk extremism, som smälte samman med den hassidiska rörelsen och senare på 1800-talet med den politiska radikalismen och sionismen såsom lösningar på judiska problem. De östeuropeiska judarna uppvisade de största naturliga ökningstalen av alla europeiska folk på 1800-talet, med en naturlig ökning om 120 000 per år på 1880-talet och en total ökning inom Ryska riket från en miljon till sex miljoner under 1800-talets lopp.¹⁰ Antisemitismen och den

judiska befolkningsexplosionen i förening med den ekonomiska nöden hade en avgörande betydelse för framväxten av ett stort antal missnöjda judar, som drömde om frälsning i allehanda messianska rörelser – Kabbalans etnocentriska mystik, sionismen eller drömmen om en marxistisk politisk revolution.

Religiös fanatism och messianska förväntningar har historien igenom varit typiska judiska reaktioner på svåra tider.¹¹ Till exempel i Osmanska riket på 1700-talet rådde hos judarna ”ett omisskännligt tillstånd av tryckande fattigdom, okunnighet och otrygghet”,¹² vilket i samband med en starkt utbredd antisemitism verksamt hindrade judarna från att röra sig uppåt i samhället. Dessa omständigheter beledsagades av mystikens herravälde och en hög fruktsamhet hos judarna, vilket otvivelaktigt förvärrade problemen.

Den judiska befolkningsexplosionen i Östeuropa i sammanhang med fattigdom och politiskt ålagda restriktioner på judarna var orsakerna till den judiska radikalismens allmänt sett destabiliserande effekter i Östeuropa och Ryssland i tiden fram till revolutionen. Dessa förhållanden nådde med sina verkningar också Tyskland, där de negativa inställningarna till de invandrade östjudarna och deras främmande, av stark sammanhållning präglade levnadssätt bidrog till tidens antisemitism.¹³ I Förenta staterna behöll väldigt många judiska invandrare och deras ättlingar sina radikala åsikter, också sedan de svåra ekonomiska och politiska förhållandena upphört, vilket fick ett avgörande inflytande på Förenta staternas politiska historia och kulturhistoria ända in i nutiden. Att dessa åsikter segt bibehöll sig påverkade det judiska samfundets allmänna politiska mottaglighet och har haft en destabiliserande inverkan på det amerikanska samhället, allifrån McCarthy-tidens paranoia till triumfen för 1960-talets motkulturrevolution.¹⁴ I den nutida världen bildar ättlingarna till dessa religiösa fundamentalister kärnan i bosättarrörelsen och andra yttringar av sionistisk extremism i Israel.

Den hypotes som här utvecklas är att judisk befolkningsdynamik, som började på 1800-talet, medförde en framåtgående dynamik: ökande framgång i ekonomisk konkurrens ledde till befolkningsökning. Detta ledde i sin tur till judefientliga reaktioner och slutligen till judisk överbefolkning, fattigdom, fientliga handlingar mot judar och religiös fanatism som reaktioner på det yttre hotet. I detta hänseende är judiska befolkningar raka motsatsen till europeiska, där det finns en lång historia av fortplantningsbegränsning på grund av farhågor om resursbrist.¹⁵ Detta kan analyseras enligt dimensionen individualism–kollektivism, som ger en allmän kontrast mellan judisk och europeisk kultur.¹⁶ Individualister begränsar fortplantningen som reaktion på nöden för att förbättra sitt liv, medan en gruppinriktad kultur som judendomen reagerar på nöden med att stärka gruppbanden, bilda grupper med karismatiska ledare och en stark känsla av ingrupp och utgrupp, antaga mystiska, messianska ideologier och öka fruktsamheten – vilket allt leder till svårare konflikt.

Det finns ett samband mellan religiös eller etnisk fanatism och fruktsamhet, och det är ganska vanligt att konkurrerande etniska grupper ökar sin fruktsamhet till gensvar på det man uppfattar som yttre hot.¹⁷ Etniska aktivister svarar på det de uppfattar som behovet att öka den egna gruppens antal på flera sätt, däribland att uppmana stamfränderna att fortplanta sig tidigt och ofta, att förbjuda barnbegräsning och aborter, minska kvinnors arbete utanför hemmet för att frigöra dem till barnafödandets uppgift och erbjuda ekonomiska bidrag. I samtiden har judiska aktivister både i Israel och i förskingringen varit starka förespråkare av en ökad judisk fruktsamhet. Deras drivkraft har varit sådana hot som blandäktenskap i förskingringen och krig med Israels fiender samt en reaktion på judiska befolkningsförluster vållade av Förintelsen. Strävan att öka fruktsamheten har en djup religiös betydelse för judar, då den är påbjuden i religionen.¹⁸ Inom Israel är ”fruktsamhet en fix idé hos hela nationen”, såsom framgår av att man har det största antalet kliniker för provrörsbefruktning i världen – en på 28 000 medborgare. Här har palestinierna ett klart övertag. De härrör från samma gruppinriktade, kollektivistiska kulturområde som judarna, har det största födelsetalet i världen och har varit

starkt hängivna karismatiska ledare, messiansk religiös ideologi och förtvivlade självmordslösningar på sina politiska problem.¹⁹

För judarna har den religiösa fundamentalism, som kännetecknade Östeuropa från c:a 1800 till c:a 1940, varit ett demografiskt källsprång. De judiska befolkningarna i Väst har tenderat till ringa fruktsamhet. Alltifrån 1800-talet skulle de västjudiska befolkningarna ha stagnerat eller gått tillbaka, om det inte vore för ”den ändlösa strömmen av invandrare från judiska samhällen i Öst”.²⁰ Men det väsentliga härvidlag är att detta demografiska källsprång vållade sådana spänningar och påfrestningar inom denna mycket begåvade och energiska befolkning att de alltjämt har sina efterverkningar i den moderna världen.

Dessa trender kan skönjas i beskrivningen av den till antalet dominerande hassidiska befolkningen i det tidiga 1800-talets Galicien, som då var en provins i Donaumonarkin. Liknande skedde överallt i Östeuropas jiddischspråkiga, religiöst fundamentalistiska kulturområde, som till största delen kom att styras av Ryska riket.²¹ Med början i slutet av 1700-talet underkastades den judiska ekonomiska verksamheten allt fler inskränkningar, såsom edikt som förbjöd judar att driva krogar, ägna sig åt handel och hyra kvarnar. Man begränsade judarnas bosättning och inrättade getton för att undandraga dem från att konkurrera med icke-judar. Judarna pålades särskilda skatter, och staten vidtog åtgärder för att tvinga judarna att assimileras, såsom att kräva att alla handlingar skulle vara upprättade på tyska för att ha juridisk giltighet. Även om dylika lagar ofta föga efterlevdes, speglade de det större samhällets motvilja mot judarna och förstärkte tvivelsutan den judiska otryggheten. I alla händelser var en stor andel av den judiska befolkningen utarmad och skulle otvivelaktigt ha förblivit det, också om judefientliga åsikter och lagar inte hade varit rådande. Att drygt tre miljoner judar utvandrade till Västeuropa och Nya världen, bidrog i själva verket föga till att lindra den tryckande fattigdom det stora flertalet judar levde i.

Det var i denna atmosfär, som hassiderna nådde den ledande ställningen bland judarna i Östeuropa. Hassiderna förkastade lidelsefullt alla de assimilationstryck som utgick från staten. De omhuldade jiddisch med en sådan iver att den stora majoriteten östeuropeiska judar ända in på 1900-talet inte kunde tala de språk de omgivande icke-judarna talade.²² De vände sig till Kabbalan (judiska mystikers skrifter), vidskepelse och antirationalism, trodde på ”magiska medel, amuletter, besatthet med och utdrivning av onda andar (dybbuk), spöken, djävlar och retsamma, illasinnade andeväsen”.²³ I överensstämmelse med denna intensiva ingruppskänsla hyste man åsikten att icke-judar inte var fullt mänskliga. ”Såsom Mendel från Rymanów uttryckte det, ’har en icke-jude intet hjärta, ehuru han har ett organ som liknar ett hjärta’.”²⁴ Alla folken finns till endast tack vare det judiska folket: ”Eretz Yisrael [Israels land] är världens väsen, och all livskraft stammar från det.”²⁵ Liknande åsikter är vanliga hos nutidens judiska fundamentalister och bosättarrörelsen i Israel.²⁶

Hassiderna hade en absolut tro på *zaddikens* person, sin rebbe, en karismatisk gestalt, som av sina anhängare betraktades som formligen Gud i världen personifierad. Hängivenheten för karismatiska ledare är ett grunddrag i den judiska sociala organisationen och framträder lika mycket hos religiösa fundamentalister som hos politiskt radikala eller judiska intellektuella inom eliten.²⁷ Följande redogörelse för en scen i en synagoga i Galicien år 1903 skildrar församlingens intensiva känslomässighet och dess totala underkastelse under sin ledare:

Där fanns inga bänkar, och flera tusen judar stod tätt sammanpackade och svajade av och an i bön liksom ett sädesfält för vinden. När rabbinen uppträdde, började gudstjänsten. Alla försökte komma honom så nära som möjligt. Rabbinen ledde bönen med en tunn, gråtande röst. Den tycktes väcka ett slags extas hos åhörarna. De slöt ögonen och svajade våldsamt. Det högljudda bedjandet lät som en storm. Någon,

som betraktade dessa bedjande judar, torde ha dragit slutsatsen att de var de mest religiösa människorna på jorden.²⁸

Vid gudstjänstens slut var de som stått närmast rabbinen mycket ivriga att äta allt slags mat han hade rört vid, och hans anhängare bevarade fiskbenen som relikier. I en annan redogörelse sägs att ”hängivna sprang för att mottaga honom i hopp om att få en gnista från denna heliga eld”.²⁹ Zaddikens kraft sträcker sig så långt att ”allt som Gud gör ligger också inom zaddikens förmåga att göra.”³⁰

En viktig uppgift för zaddiken består i att framkalla rikedom åt judarna genom att taga den från icke-judarna. Enligt den hassidiska läran har icke-judarna ett överskott på goda ting, men

Det var zaddiken som skulle kasta om detta förhållande. Faktiskt tröttade R. Meir från Opatów aldrig på att i sina predikningar upprepa att zaddiken måste rikta sina böner så, att det överflöd som han kallar ned från höjden inte skulle förslösas under nedgången och inte ”vandra bort”, det vill säga ut till icke-judarna, utan framför allt nå judarna, det heliga folket, med endast en återstod strömmande till icke-judarna, som är ”den andra sidan” (Satans läger).³¹

Zaddikernas predikningar var fyllda av böner om hämnd på och hat mot icke-judarna, som betraktades som upphovet till judarnas svårigheter.

Dessa grupper var starkt auktoritära – ett annat grunddrag i den judiska sociala organisationen.³² I traditionella samhällen hade rabbiner och andra medlemmar av samfundets elit en utomordentlig makt över andra judar – bokstavligen makten över liv och död. Judar, som till myndigheterna angav andra judar för olagliga verksamheter, likviderades på befallning av hemliga rabbindomstolar och fick därvid ingen möjlighet att försvara sig. Judar, som anklagades för kätterska åsikter i religiösa ting, blev slagna eller mördade. Deras böcker brändes eller grävdes ned på begravningsplatser. Sedan en kättare dött, såg en särskild begravningskommitté till att hans kropp misshandlades, sattes i en kärra fylld med gödsel och lades utanför den judiska begravningsplatsen. På orter, där myndigheterna var slappa, förekom det ofta regelrätta fältslag mellan olika judiska sekter, ofta föranledda av obetydliga religiösa tvister såsom vad slags skor man skulle bära. År 1838 utfärdade guvernören över sydvästra Ryssland en förordning om att polisen skulle hålla synagogorna under bevakning, då ”det mycket ofta händer något som lämnar döda judar efter sig”.³³ Synagogor hade fängelser nära ingången, och församlingsmedlemmarna misshandlade fångarna, när de strömmade in till gudstjänsten.

Föga överraskande hade dessa grupper en oerhörd inre sammanhållning. En statstjänsteman iakttog att ”hassiderna är varandra förbundna i själ och hjärta”.³⁴ Denna solidaritet byggde icke blott på rebbens personlighet och de starka sociala styrmedel som beskrevs ovan utan även på den stora givmildhet som rådde inom gruppen och som i viss mån lindrade fattigdomen. Det behöver väl knappast sägas att utomstående såg denna hassidiska sammanhållning som något hotfullt: ”Hur mycket längre skall vi tåla den hassidiska sekten, som förenas med ett så starkt band och vars medlemmar hjälper varandra?”³⁵

Hassidismen segrade dels på grund av den dragningskraft den utövade på de judiska massorna, dels på grund av rebbernas maktpolitik: Rabbiner som motsatte sig hassidismen, tvingades bort, så att vid 1800-talets början det stora flertalet judar i Galicien, Polen och Ukraina tillhörde hassidiska församlingar. Hassidismens seger betydde den judiska upplysningens (*haskala*) nederlag i Östeuropa. Haskalarörelsen förespråkade större assimilation med det icke-judiska samhället, såsom att använda de inhemska språken, att studera världsliga

ämnen och att inte bära särskiljande klädedräkt, ehuru rörelsen i andra avseenden behöll sin starka hängivenhet för judendomen. Dessa relativt assimilerade judar utgjorde det förhållandevis tunna översta skiktet av rika köpmän och andra som var fria från de ekonomiska och sociala tryck som närde hassidismen. De samarbetade med myndigheterna i försök att tvinga hassiderna att assimileras i sin fruktan för att det hassidiska beteendet framkallade judefientliga åsikter.

Som sades ovan, var den omgivande icke-judiska befolkningens fientlighet en av orsakerna till de judiska samhällenas inre enhet och psykologiska fanatism. Judarna i Ryska riket hatades av alla de icke-judiska klasserna, som såg dem som en utnyttjande klass av småhandlare, mellanhänder, krögare, butiksägare, fastighetsagenter och penningutlånare.³⁶ Judarna ”betraktades av myndigheterna och av många ur den övriga befolkningen som ett främmande, avskilt, utnyttjande och beklämmande fruktsamt folk”.³⁷ År 1881 utlöstes dessa spänningar i judepogromer i många städer i södra och sydvästra Ryssland. Det var i detta sammanhang, som de första större sionistiska strömningarna framträdde.³⁸ Åren 1881 till 1884 bildades dussintals sionistiska grupper i Ryska riket och Rumänien.

Den politiska radikalismen uppstod i samma intensivt judiska samhällen under denna tid och av i stort sett samma orsaker.³⁹ Den politiska radikalismen samexisterade ofta med messianska former av sionism liksom med ett intensivt engagemang för judisk nationalism och religiös och kulturell separatism, och många individer hyste dessa ideer i olika och ofta snabbt föränderliga kombinationer.⁴⁰

De två strömningarna, politisk radikalism och sionism, som båda är barn av den fanatism som vällde fram ur hotade judiska befolkningar i 1800-talets Östeuropa, har alltjämt sina efterverkningar i den moderna världen. I både England och Amerika verkade östeuropeiska judars invandring efter år 1880 förvandlande på det judiska samhällets politiska åsikter i riktning mot radikal politik och sionism, ofta i förening med religiös ortodoxi.⁴¹ De invandrade östeuropeiska judarna översvämmade med sina antal de tidigare befintliga judiska samfundet i båda länderna, och det äldre samfundet reagerade på detta inflöde med åtskillig oro på grund av risken för ökad antisemitism. De etablerade judiska samfundet försökte ge en missvisande framställning av de radikala politiska ideernas och sionismens styrka hos invandrarna.⁴²

De sionistiska och radikala förslagen till lösning av de judiska problemen skilde sig naturligtvis åt, så att de radikala skyllde den judiska situationen på samhällets ekonomiska struktur och försökte vädja till icke-judar i en strävan att fullständigt kasta om de sociala och ekonomiska förhållandena. (Trots försöken att vädja till icke-judar hade den stora majoriteten av de radikala judarna en mycket stark identitet med den judiska gemenskapen och arbetade ofta i en fullständigt judisk miljö.⁴³) För sionisterna var det däremot sedan mycket tidigt vanligt att se den judiska situationen såsom resultatet av en olöslig konflikt mellan judar och icke-judar. Den tidige sionisten Moshe Leib Lilienblum underströk att judar var främlingar, som konkurrerade med lokalbefolkningarna: ”En främling kan bli mottagen i en familj, men endast som gäst. En gäst som stör, konkurrerar med eller tränger undan en äkta medlem av hushållet, får snart en ilsken påminnelse om sin ställning från de andra, vilka handlar i en känsla av självförsvar.”⁴⁴ Senare hävdade Theodor Herzl att en huvudsaklig orsak till antisemitism bestod i att judar hade kommit i direkt ekonomisk konkurrens med den icke-judiska medelklassen. Antisemitism som bygger på konkurrens om resurser vore rationell: Herzl ”vidhöll att man inte kunde vänta sig att en majoritet ’skulle låta sig underkuvas’ av tidigare föraktade utbölingar, som de just befriat ur gettot... Jag anser att antisemiterna är i sin fulla rätt.”⁴⁵ I Tyskland analyserade sionister Weimar-tidens antisemitism och kom fram till att den var ”ett folks ofrånkomliga och berättigade reaktion på försök av ett annat att få det att delta i forandet av dettas öde. Den var en instinktiv reaktion oberoende av förnuft och vilja och

därför gemensam för alla folk, judarna inräknade.”⁴⁶

Som ofta var fallet under denna tid, hade sionisterna en mycket klarare förståelse av sina medjudar och upphovet till de judefientliga åsikterna. Rabbi Stephen S. Wise, en framstående sionist och ledare för Amerikanska judiska kongressen, vars medlemmar bestod av östeuropeiska invandrare och deras ättlingar, anklagade västeuropeiska judar för bedrägeri, då de låtsades vara patriotiska medborgare, när de i verkligheten var judiska nationalister: ”De bar den härskande nationalitetens mask liksom fordom i Spanien den härskande religionens mask.”⁴⁷ Wise hade en väl utvecklad känsla av dubbel lojalitet och sade vid ett tillfälle, ”Jag är inte en amerikansk medborgare med judisk tro. Jag är jude. Jag är amerikan. Jag har varit amerikan 63 64:edelar av mitt liv, men jag har varit jude i fyra tusen år.”⁴⁸

Sionister i västländer befann sig också ifråga om etnocentrism på den judiska befolkningens ytterkant. Sionismen sågs som ett sätt att bekämpa de västliga samhällenas assimilationstryck. ”Sionistiska ideologer och publicister påstod att assimilationen i Väst var ett lika stort hot mot det judiska folkets överlevnad som förföljelsen i Öst.”⁴⁹ Sionismen antog öppet en nationell-etnisk uppfattning om judendomen som var alldeles oberoende av religionen. Som Theodor Herzl skrev, ”Vi är ett folk, – ett enda folk.”⁵⁰ Sionisten Arthur Hertzberg sade att ”judar i alla tider var väsentligen en nation och ... alla andra faktorer, som har en djup betydelse för detta folks liv, även religionen, var huvudsakligen instrumentella värden.”⁵¹ Det fanns ett antal sionistiska rasforskare i tiden 1890–1940, däribland Elias Auerbach, Aron Sandler, Felix Theilhaber och Ignaz Zollschan. Sionistiska rasforskare drevs av det de uppfattade som ett behov av att få judiska blandäktenskap att upphöra och att bevara den judiska rasens renhet.⁵² Endast genom att skapa ett judiskt hemland och överge Förskingringens assimilationsinflytanden kunde judarna bevara sitt unika rasarv.

Till exempel förespråkade Auerbach sionismen, eftersom denna skulle föra judarna ”tillbaka till den ställning de åtnjöt före 1800-talet – politiskt självstyrande, kulturellt hela och rasligt rena.”⁵³ Zollschan, vilkens bok om ”den judiska rasfrågan” kom ut i fem upplagor och var välkänd för både judiska och icke-judiska antropologer,⁵⁴ prisade Houston Stewart Chamberlain och förespråkade sionismen som det enda sättet att bevara den judiska rasrenheten för det hot blandäktenskap och assimilation utgjorde.⁵⁵ Zollschans beskrivning av det fenotypiskt och det däri inbegripna genetiskt gemensamma för judar världen runt är slående. Han noterar att samma slags judiska ansikten kan ses överallt i den judiska världen hos aschkenasiska, sefardiska och orientaliska judar. Han anmärkte också att det förekom samma blandning av kroppstyper, huvudformer, hud-, hår- och ögonpigmentering i dessa vitt skilda grupper.⁵⁶

För många sionister nådde det judiska rastänkandet längre än att blott hävda och underbygga judendomens etniska grundval, att omfatta tanken om raslig överlägsenhet. I konsekvens med sionismens assimilationsfientliga syfte var det mycket få sionister som ingick blandäktenskap, och de som gjorde det, såsom Martin Buber, fann att deras äktenskap vållade dem svårigheter inom den bredare sionistiska gemenskapen.⁵⁷ År 1929 fördömde de sionistiska ledarna för Berlins judiska församling blandäktenskap såsom ett hot mot ”rasens renhet” och hävdade sin åsikt att ”köttets blodfrändskap och själens sammanhållning” var väsentliga för framväxten av en judisk nation, liksom ”viljan att grunda ett slutet brödraskap mot alla andra samfund på jorden.”⁵⁸

Förfäktanden av sionistiskt rastänkande fortsatte in i den nationalsocialistiska eran, där de sammanföll med de nationalsocialistiska åsikterna. Dr Joachim Printz, en tysk jude, som senare blev ordförande för Amerikanska judiska kongressen, hyllade Hitlers maktövertagande, då det betydde slutet för upplysningens värden, som för judar hade medfört assimilation och blandäktenskap:

Vi vill att assimilationen ersätts med en ny lag: *förklaringen om tillhörigheten till den judiska nationen och den judiska rasen*. En stat, som är uppbyggd på principen om nationens och rasens renhet, kan endast hedras och respekteras av en jude som förklarar sig tillhöra sin egen art... Ty endast den som ärar sin *egen* art och sitt *eget* blod, kan högakta andra *nationers nationalvilja*.⁵⁹

I den gemensamma grundvalen för de rastänkande sionisterna och deras icke-judiska motparter ingick att judarna skulle uteslutas ur den tyska folkgemenskapen.⁶⁰ Strax efter Hitlers maktövertagande inlämnade faktiskt Tysklands sionistiska förbund till den tyska riksregeringen en skrivelse, där huvuddragen till en lösning av judefrågan angavs. Skrivelsen innehöll följande anmärkningsvärda uttalande. Förbundet förklarade att den från upplysningen härrörande tanken att judarna skulle uppgå i nationalstaten

uppfattade endast individen, den enskilda människan svävande fritt i rymden, utan att beakta blodets och historiens band eller det andligt särpräglade. I överensstämmelse därmed krävde den liberala staten av judarna att de skulle assimileras [genom dop och blandäktenskap] till den icke-judiska miljön... Således skedde det att otaliga individer av judisk börd fick tillfället att intaga viktiga ställningar och framträda som företrädare för den tyska kulturen och det tyska livet utan att deras tillhörighet till judenheten blev synlig. Sålunda uppstod ett sakernas tillstånd, som i den politiska diskussionen i dag kallas "tyskhetens förnedring" eller "förjudningen"... Sionismen hyser inga illusioner om den judiska belägenhetens vansklighet, vilken framför allt består i ett abnormt sysselsättningsmönster och i felet att ha intagit en intellektuell och moralisk hållning, som inte är rotad i den egna traditionen.⁶¹

SIONISMEN SÅSOM EN "RISKABEL STRATEGI"

Sionismen var – för att använda Frank Salters beteckning⁶² – en riskabel strategi, enär den medförde anklagelser för dubbel lojalitet. Frågan om dubbel lojalitet har varit ett särskilt allvarligt bekymmer sionismens historia igenom. Alltifrån sionismens begynnelse hade den långt större delen av rörelsens kraft och medlemstal liksom med tiden också ledarskapet stammade från judenhetens östeuropeiska källsprång.⁶³ I 1900-talets första årtionden rådde en djup motsättning inom judenheten i Västeuropa och Förenta staterna. De äldre judiska samfundet, som hade uppstått i Västeuropa (i synnerhet i Tyskland), motsatte sig de judar som nyligen anlänt från Östeuropa och som med tiden överväldigade de förstnämnda i kraft av sitt antal.⁶⁴ Således är ett viktigt tema i judarnas historia i Amerika, England och Tyskland konflikten mellan de judiska grupper som tagit ställning för en viss grad av kulturell assimilering och upplysningsidealen å ena sidan och de jiddischspråkiga invandrarna från Östeuropa med sitt engagemang i politisk radikalism, sionism och-eller religiös fundamentalism. De äldre judiska grupperna var oroliga för att sionismen skulle leda till antisemitism på grund av anklagelser för dubbel lojalitet och därför att judarna skulle uppfattas som en nation och en etnisk grupp och inte en religiös gemenskap. I England under slutskedena före utfärdandet av Balfour-deklarationen framställde Edwin Montagu "en lång, känslösam vädjan till sina kolleger [i brittiska regeringen]: hur skulle han kunna företräda den brittiska regeringen under det uppdrag i Indien som förestod honom, om samma regering förklarar att hans (Montagus) nationalhem befann sig på turkisk mark?"⁶⁵ Liknande oro uttrycktes i Förenta staterna, men inemot år 1937 förespråkade de flesta amerikanska judar en judisk stat, och Columbus-programmet,

som antogs av reformjudendomen år 1937, godtog officiellt tanken om ett judiskt hemland och kort därefter även tanken om politisk suveränitet för judarna i Israel.⁶⁶

I Tyskland i tiden närmast efter första världskriget var det ett särskilt viktigt mål för reformjudendomen att undertrycka sionismen, då denna antogs främja antisemitismen på grund av anklagelser mot judar för att ha dubbel lojalitet.⁶⁷ I *Mein Kampf* hävdade Hitler att judarna var en etnisk och inte enbart en religiös grupp, vilket bekräftades av hans upptäckt att ”det hos dem finns en stor rörelse ... som tydligt trädde fram till bekräftelse av judarnas nationella väsen: detta var *sionisterna*.”⁶⁸ Hitler anmärkte vidare att man visserligen kunde antaga att endast en grupp bland judarna var sionister och att sionismen fördömdes av den stora majoriteten judar, men att ”de så kallade liberala judarna inte förkastade sionisterna såsom icke-judar utan endast såsom judar med ett opraktiskt, kanske rentav farligt sätt att öppet tillstå sin judiskhet. I grund och botten förblev de oföränderligt en enhet.”⁶⁹

Hitlers kommentarer vittnar om den svaga ställning sionisterna hade vid hans tid, då de var endast en liten minoritet av judarna, men de visar också att de värsta farhågor man vid denna tid hyste inom reformrörelsen i Tyskland var verkliga: att sionisternas öppet visade etnocentriska nationalism skulle öka antisemitismen, eftersom judarna skulle uppfattas icke som en religiös grupp utan som ett etniskt eller nationellt kollektiv utan band med Tyskland. Att sionismen liksom internationella judiska organisationer såsom Alliance Israélite Universelle (med säte i Frankrike) uppstått och att den judiska kulturseparatismen fortvarade, var viktiga orsaker till den tyska antisemitism som tog sin början i slutet av 1800-talet.

I Sovjetunionen betraktade Stalin judarna som politiskt opålitliga, sedan de visat ”översvallande entusiasm” för Israel och försökt utvandra till Israel, i synnerhet eftersom Israel lutade åt västsidan under det kalla kriget.⁷⁰ Under 1948 års krig sökte sovjetjudar organisera en armé att strida i Israel, och det förekom väldigt många andra yttringar av sovjetjudisk solidaritet med Israel, i synnerhet efter den judiska entusiasm som svallade under Golda Meirs besök i Sovjetunionen. Stalin ansåg att ”volontärerna hade en psykologisk beredskap att lyda två staters lagar – alla arbetares hemland och alla judars hemland – något som enligt hans uppfattning var absolut omöjligt.”⁷¹ Det finns också tecken som tyder på att Stalin, när det kalla kriget stod på sin höjdpunkt, misstänkte att sovjetjudarna i ett eventuellt krig med Amerika inte skulle vara lojala mot Sovjetunionen, eftersom många av dem hade släktingar bosatta i Amerika.⁷²

I Förenta staterna uppstod frågan om dubbel lojalitet, eftersom det rådde en konflikt med det man såg som amerikanska utrikespolitiska intressen, en konflikt som tog sin början med Balfourdeklarationen år 1917. Förenta staternas utrikesdepartement fruktade att ett brittiskt protektorat i Palestina skulle skada handelsintressen i regionen och att det i alla händelser inte låg i Amerikas intresse att stöta sig med Turkiet eller några andra stater i Mellanöstern.⁷³ President Woodrow Wilson sympatiserade visserligen med utrikesdepartementets hållning men övertalades slutligen av amerikanska sionister, främst Louis Brandeis, att stödja deklARATIONEN, varefter den snabbt antogs av brittena.

Frågan om dubbel lojalitet ställdes även i Storbritannien, i all synnerhet strax efter andra världskriget, då labourregeringen avstod från att stödja skapandet av en judisk stat. Många brittiska judar skänkte frikostigt pengar för att finansiera olagliga verksamheter i det brittiska protektoratet Palestina. I dessa verksamheter ingick vapen- och flyktingsmuggling såväl som judiska anfall på brittiska styrkor.⁷⁴ De förluster brittena led på grund av judisk terrorism under denna tid var inte obetydliga: vid bombsprängningen av King David Hotel, vilken förövades av Israels framtida premiärminister Menachem Begin och hans medhjälpare, dödades åttiotre medlemmar av den brittiska förvaltningen samt fem vanliga brittiska medborgare. Dessa aktiviteter medförde en utbredd fientlighet mot judar, och labourpartiet vägrade under denna tid demonstrativt att lagstifta mot antisemitism. I slutet av 1960-talet och på 1970-talet

förekom det i underhuset att parlamentsmedlemmar tillhörande labour framförde anklagelser om dubbel lojalitet. En sådan ledamot yttrade, ”det är ostridigt att många ledamöter av parlamentet har vad jag kan beteckna endast såsom en dubbel lojalitet, som riktas mot en annan nation och en annan nations intressen.”⁷⁵

Åsikter, som spände från oentusiastisk tvehågsenhet till uttalad fientlighet mot idén om ett sionistiskt hemland, bibehöll sig hos amerikanska presidenter, utrikesdepartementet, kongressen eller den amerikanska allmänheten ända tills staten Israel grundades år 1948 och därefter. Efter andra världskriget fortsatte man i amerikanska utrikesdepartementet anse att amerikanska intressen i regionen inte var betjänta av ett judiskt hemland utan i stället låg i att säkra tillgången på olja och militärbaser riktade mot Sovjetunionen. Man hyste även oro över att ett dylikt hemland i framtiden skulle bli ett destabiliserande inflytande på grund av arabisk fientlighet.⁷⁶ Trumans försvarsminister James Forrestal ”var närmast besatt av det hot mot [amerikanska intressen] han skönjde i de sionistiska strävandena. Hans oro delades av utrikesdepartementet och i synnerhet av dess byrå för frågor rörande Främre orienten.”⁷⁷ År 1960 förklarade ordföranden för senatens utrikesutskott J. William Fulbright som reaktion på försök att tvinga Egypten att tillåta Israel att använda Suezkanalen, ”på senare år har vi sett att det uppstått organisationer, som uppenbarligen icke är hängivna Amerika utan främmande stater och grupper. Förändret av en utrikespolitik för Amerika har allvarligt skadats av denna utveckling.”⁷⁸ Truman själv gav vika för sionistiska påtryckningar i önskan att tillförsäkra sig judiskt stöd i 1948 års val och trots hans egna personliga (nyligen offentliggjorda) farhågor om judisk kortsynhet i drivandet av de egna intressena.⁷⁹

SIONISTISK EXTREMISM BLIR NORMEN

Sedan andra världskriget har en sådan långvarig utveckling pågått, att det amerikanska judiska samfundet numera fullt ut stöder bosättarrörelsen och andra högerextrema projekt inom Israel. Sionisterna gjorde stora framsteg under andra världskriget. De ägnade sig åt ”högljudd diplomati”, organiserade tusentals massmöten, middagar med berömda talare (vari ingick framträdande roller åt sympatiskt inställda icke-judar), brevskrivningskampanjer, möten, lobbyverksamhet, hot mot tidningar som publicerade ogynnsamt material, införande av propaganda som nyhetsmaterial i pressen och penninggåvor till politiker och icke-judiska berömdheter som belöning för deras stöd.⁸⁰ Inemot år 1944 hade tusentals icke-judiska sammanslutningar antagit prosionistiska resolutioner, och både de republikanska och demokratiska valprogrammen innehöll starkt prosionistiska uttalanden, fastän både utrikes- och försvarsdepartementen starkt motsatte sig upprättandet av en judisk stat.⁸¹

År 1945 gav en opinionsundersökning vid handen av 80,5% av judarna var anhängare av tanken på en judisk stat, medan endast 10,5 % var motståndare.⁸² Detta visar att sionismen vid andra världskrigets slut hade blivit alltigenom rådande inom det amerikanska judiska samfundet. Sionismen triumferade långt innan medvetandet om Förintelsen kom att ses såsom legitimerande Israel. (Michael Novick tidfäster Förintelsens upphøjelse till sin nuvarande status av kulturikon till sexdagarskriget år 1967.⁸³) Det som en gång hade varit radikalt och betraktats som farligt hade nu blivit icke blott accepterat utan även något för den judiska identiteten väsentligt.

Sedan 1980-talets slut har det amerikanska judiska samfundet inte varit balanserat i sitt stöd åt Israels politiska rörelser utan stött de mer fanatiska elementen inom Israel. Medan förmodna israeler till övervägande del stöder arbetarpartiet, kommer det ekonomiska stödet till Likud och andra högerpartier från utländska källor, i synnerhet rika amerikanska judar.⁸⁴ Varje mjuknande av Likuds hållning skulle äventyra dessa välgörarens stöd, som då i stället skulle gå till bosättarrörelsen. ”De organiserade amerikanska judarna är chauvinistiska och militaristiska i sina åsikter.”⁸⁵

Inom Israel har det skett en förvandling i riktning mot de mest radikala, etnocentriska och aggressiva elementen i befolkningen. Under tiden från 1920- till 1940-talen var Vladimir Jabotinskys anhängare ("revisionisterna") förtruppen för den sionistiska aggressiviteten och högljudda rasliga nationalismen, men de utgjorde en minoritet inom den sionistiska rörelsen som helhet. Revisionismen hade flera egenskaper, som var betecknande för inflytelserika judiska intellektuella och politiska rörelser på 1800-talet – kännetecknen som den delade med andra former av traditionell judendom. Liksom själva judendomen och de olika teorier för tolkningen av världen, som var typiska för andra judiska intellektuella rörelser på 1900-talet, var revisionismens filosofi ett slutet system, som erbjöd en fullständig världsåskådning, "skapade en självklar judisk värld".⁸⁶ Liksom den hassidiska rörelsen och andra inflytelserika judiska intellektuella och politiska rörelser samlades revisionismen runt en karismatisk ledargestalt, i detta fall Jabotinsky, som betraktades nära nog som en gud – "Alla väntade på att han skulle tala, tydde sig till honom för stöd och såg honom som källan till den enda och absoluta sanningen."⁸⁷ Det rådde en mäktig känsla av "vi mot dem". Motståndare demoniserades: "Samtalsstilen ... var grov och giftig, hade till ändamål att beröva motståndaren hans moraliska legitimitet genom att fördöma honom och rent av 'hetsa' den judiska allmänheten emot honom."⁸⁸

Jabotinsky utarbetade ett slags raslig nationalism, som liknade andra sionistiska rasteorier som var i svang vid denna tid (se ovan). Han ansåg att judarna hade formats av sin långa historia som ett ökenfolk och att grundandet av staten Israel som en judisk stat skulle göra det möjligt för den judiska rasens naturliga egenart att blomstra. "Dessa naturliga och grundläggande, i rasen nedlagda skillnader är outrotliga och näres ständigt av skillnaderna i jord och klimat."⁸⁹

Revisionisterna förespråkade militär makt som ett medel att förvärva en judisk stat. De ville ha en "maximalistisk" stat, som skulle omfatta hela Palestinamandatet, alltså även Transjordanien (som år 1946 blev nationen Jordanien).⁹⁰ På 1940-talet var revisionismens paramilitära gren Irgun under Menachem Begins ledning ansvarig för många av de terroråd som riktades mot både araber och de brittiska styrkor som upprätthöll Palestinamandatet till år 1948. I dessa terroråd ingick såväl bombsprängningen av King David Hotel som massakern i Deir Yassin, den senare ett viktigare inslag i den terror som drev en stor del av den palestinska befolkningen på flykten.⁹¹

Med tiden minskade arbetarpartiet i inflytande och ökade i stället likudpartiet och ultranationalismen, företrädd av Begin, som kom till makten år 1977 och inledde processen att återupprätta Jabotinsky,⁹² av Yitzhak Shamir (anförare av LEHI [Sterngruppen], en annan terroristgrupp från tiden före 1948) och nu senast av den regering som leds av Ariel Sharon, vilkens långa historia av aggressiv brutalitet sammanfattas kortfattat nedan. Fundamentalister och ultranationalister var förhållandevis svaga företeelser på 1960-talet men hade i 1990-talets slut vuxit till att omfatta cirka 25 procent av judarna i Israel och utgör nu ett väsentligt inslag i Sharons regering. Med andra ord har de mer radikala sionisterna vunnit segern inom Israel. (Som Noam Chomsky anmärker, har det rått samsyn om att behålla suveräniteten över Västbanken, så att hela det israeliska politiska spektret måste betraktas som aggressivt expansionistiskt.⁹³ De skillnader som finns är endast gradskillnader.)

Sambanden mellan Jabotinsky och den nuvarande israeliska regeringen är mer än tillfälliga: Alldeles före det israeliska valet i februari 2001 intervjuades Sharon sittande "symboliskt och demonstrativt under ett stort fotografi av Vladimir Jabotinsky, den andlige fadern till den militanta sionismen och Sharons likudparti. Jabotinsky förespråkade en judisk stat, som skulle sträcka sig från Nilen till Eufrat. Han förordade ständiga anfall med avsikten att krossa de svaga arabstaterna i smådelar, som skulle behärskas av Israel. Detta är i själva verket vad Sharon försökte åstadkomma i Libanon. Knappast ett gott förebud om Mellanösterns framtid."⁹⁴

Sharon har varit inblandad i en lång rad handlingar av ”ohämmad brutalitet mot araber”, däribland massakern på befolkningen i en arabisk by på 1950-talet, ”pacificeringen” av Gazaremsan på 1970-talet (vari ingick att många hem revs med schaktmaskiner och palestinier deporterades), invasionen av Libanon, som medförde att tusentals civila dödades och hundratals palestinska flyktingar massakrerades, och det brutala israeliska svaret på den i september 2000 uppflamnade andra palestinska intifadan.⁹⁵ Kahan-kommissionen, den israeliska kommission som tillsattes att utreda händelserna i Libanon i september 1982, drog slutsatsen att Sharon var indirekt ansvarig för massakrerna i flyktinglägren Sabra och Shatila och uttalade dessutom att Sharon bär det personliga ansvaret för dem.

Sharonregeringen har för avsikt att göra livet för palestinerna så eländigt att de frivilligt lämnar landet eller, om detta misslyckas, helt enkelt fördriva dem. Ran HaCohen, en israelisk akademiker, sammanfattar situationen sådan den förelåg i juni 2002:

Steg för steg har palestinerna berövats sin mark och omgärdats med bosättningar, militärläger, genomfartsvägar och kontrollstationer, och trängs samman i slutna enklaver. Palestinska städer belägras med stridsvagnar och andra pansarfordon, som spärrar alla tillfartsvägar. Också byarna på Västbanken omges med vägspärrar, som hindrar fordon att röra sig in och ut: tre omkring två meter höga vallar av grus och jord på avstånd av hundra meter ifrån varandra. Alla invånare, som vill taga sig in i eller ut ur byn – antingen de är gamla eller unga, sjuka eller friska, gravida eller ej – måste klättra över de hala vallarna. Som det nu är tycks politiken ha fulländats till den grad att den kan ytterligare institutionaliseras med en långsiktig byråkrati: ett passersedelsystem som är betydligt värre än de ”passlagar” som apartheidregimen i Sydafrika tvingade på de svarta.⁹⁶

Inte mycket har förändrats sedan denna bedömning gjordes. Nyligen har sakernas tillstånd formaliserats genom uppförandet av en säkerhetsmur, som icke endast stänger in palestinerna utan även resulterar i ett faktiskt beslagtagande av mark, i synnerhet omkring Jerusalem.⁹⁷ Muren omgärdar och isolerar palestinska byar och delar upp ägor och jordbruksmark på sätt som gör dem otillgängliga för sina ägare.⁹⁸

Det hade absolut varit möjligt att förutsäga den nu rådande situationen, om man bara hade riktat uppmärksamheten på vad en betydelsefull undergrupp av israeliska ledare sagt och gjort de senaste drygt femtio åren. Återigen kan sägas att dessa varit de mest radikala inom det israeliska politiska spektret. Det tydliga budskapet är att en viktig falang inom de israeliska politiska kretsarna alltsedan staten Israel grundades haft en långsiktig politik att utvidga staten på palestinernas bekostnad. Expansionismen satt väl befäst i arbetarpartiet, centrerat kring David Ben-Gurion, och har varit än mera central för likudkoalitionen under först Menachem Begin och senare Benjamin Netanyahus och Ariel Sharons ledning. Resultatet har blivit att palestinerna inte har mycket hopp kvar om att kunna få en meningsfull stat trots de pågående ansträngningarna att åstadkomma en ”vägkarta för fred”. Nästa steg kan mycket väl vara fördrivning, som redan förespråkas av många inom högern i Israel, även om förtrycksstrategin faktiskt förmår somliga palestinier att lämna landet frivilligt.⁹⁹ Frivillig utvandring har länge setts som lösning av många, däribland premiärminister Yitzhak Rabin (på den mer ”liberala” kanten av det israeliska politiska spektret). Rabin yrkade på att Israel ”skapade ... förhållanden som skulle medföra naturlig och frivillig utvandring av flyktingar från Gazaremsan och Västbanken till Jordanien.”¹⁰⁰

”Överföring”, antingen frivillig eller påtvingad sådan, hade varit en fast beståndsdel i den

sionistiska tanken alltifrån Herzl, Chaim Weizmann och Ben-Gurion.¹⁰¹ Ben-Gurion skrev i sin dagbok år 1937: ”den påtvingade överföringen av araber från den planerade judiska statens dalar ... vi måste hålla fast vid denna slutsats på samma sätt som vi ryckte till oss Balfourdeklarationen, än mera, på samma sätt som vi ryckte till oss själva sionismen.”¹⁰² En framstående sentida talesman för fördrivning var Rehavam Ze’evi, som var en av Sharons närmaste medarbetare, Israels turismminister liksom medlem av det mäktiga säkerhetskabinetet tills han mördades i oktober 2001. Ze’evi betecknade palestinierna som ”löss” och förspråkade att palestinierna fördrevs från av Israel kontrollerade områden. Ze’evi sade att palestinierna levde olagligt i Israel och: ”Vi borde göra oss av med dem som inte är israeliska medborgare på samma sätt som man gör sig av med löss. Vi måste hejda denna cancer från att sprida sig inom oss.” Det finns många exempel, tidigast från mitten av 1980-talet, på att ledande israeliska politiker kallat de ockuperade territorierna på Västbanken ”Judeen och Samarien”.¹⁰³

Poängen är att rörelser, som uppstår i ytterkanten av det judiska politiska spektret, med tiden kommer att driva hela den politiska processen, så att icke endast amerikanska judar utan även proisraeliska icke-judiska politiker till sist talar i ordalag, som tidigare var förbehållna extremister inom det judiska samfundet. När detta skrivs år 2003 och det finns långt fler än ett hundra judiska bosättningar på Västbanken och i Gaza, fulla av fanatiska fundamentalister och beväpnade ivrare, inställda på att utrota palestinierna, är det upplysande att Moshe Sharett, som var Israels premiärminister på 1950-talet, oroades över att bosättningarna i gränslandet befolkades av välbeväpnade före detta soldater – extremister beslutna att utvidga Israels gränser. Omedelbart efter 1948 års avtal om vapenvila inledde israeliska ivrare, ibland inom krigsmakten och ibland i den begynnande bosättarrörelsen, en lång rad provokationer mot Israels grannstater.¹⁰⁴ En operation, som Israels krigsmakt utförde (under Ariel Sharons ledning) och vari hem förstördes och civila dödades i byn Qibya år 1953, ingick som en del i en större plan: ”Ju starkare spänningarna i regionen och ju mer demoraliserade de arabiska befolkningarna och destabiliserade de arabiska regimerna blev, desto starkare blev trycket för överföring av koncentrationerna av palestinska flyktingar från orter nära gränsen bort till det inre av arabvärlden – och desto bättre blev det till förberedelse för nästa krig.”¹⁰⁵ Det förekom att krigsmakten ägnade sig åt provokativa aktioner utan premiärminister Sharetts vetskap,¹⁰⁶ såsom då David Ben-Gurion, som varit Israels förste premiärminister, år 1955 ledde en räd, som resulterade i massakrer på araber i Gaza. När en amerikansk jude ställde Ben-Gurion till svars för hans handlingar, ”reste han sig. Han såg ut som en vred biblisk profet och blev röd i ansiktet. Han ropade, ’Jag tänker inte låta någon, amerikanska judar eller några andra, tala om för mig vad jag skall göra för att ge mitt folk säkerhet.’”¹⁰⁷

Det krig, som fordrades för ockupationen av Västbanken, bröt inte ut förrän år 1967, men Sharett beskriver planer för ockupation av Västbanken, vilka Israels krigsmakt upprättade år 1953. Under perioden från 1948 till 1967 bestod ”några av de viktigaste och mest ihållande anklagelser” som den israeliska högern framförde i att de av arbetarpartiet styrda regeringarna hade godtagit Palestinas delning och under 1948 års krig inte försökt att ”utsudda de palestinska gränserna”.¹⁰⁸ Annekteringen av Östra Jerusalem och koloniseringen av Västbanken inleddes omedelbart efter 1967 års krig – alldeles som var att vänta enligt förutsättningen att detta var ett erövringskrig. Menachem Begin, som när han tog makten år 1977 påskyndade koloniseringsprocessen, anmärkte, ”I juni 1967 hade vi återigen ett val. Den egyptiska krigsmaktens kraftsamlingar vid uppmarschvägarna i Sinai bevisar inte att [Egyptens president] Nasser egentligen avsåg att anfälla oss. Vi måste vara ärliga inför oss själva. Det var vi som beslöt att anfälla honom.”¹⁰⁹

Med tanke på tendensen att de radikala judarna segrar över de andra har det sitt värde att beskriva den mest radikala sionistiska falangen såsom den nu existerar. Det är vanligt att

radikala sionister gör upp projekt om ett mycket större Israel, motsvarande Guds förbund med Abraham. Sionismens grundare Theodor Herzl hävdade att den judiska staten utbreder sig ”från Egyptens bäck till Euftrat.”¹¹⁰ Detta motsvarar Guds förbund med Abraham enligt Första Moseboken 15:18–20 och Josua 1:3–4: ”Till dina ättlingar ger jag detta land från Egyptens flod till den stora floden, floden Euftrat, keneernas, kenisseernas, kadmoneernas, hettiternas, perisseernas, refeernas, amoreernas, kanaaneernas, girgaseernas och jebuseernas land.” Flexibiliteten i sionismens yttersta mål kan ses också Ben-Gurions kommentar av år 1936:

Godtagandet av delningen [av det palestinska mandatet] tvingar oss inte att uppge Transjordanien [det vill säga den nuvarande staten Jordanien]. Man kräver inte av någon att han uppger sin vision. Vi skall godtaga en stat inom de gränser som är fixerade i dag. Men de sionistiska strävandenas gränser är det judiska folkets sak, och ingen yttre faktor skall kunna begränsa dem.¹¹¹

Ben-Gurions vision om ”de sionistiska strävandenas gränser” innefattade södra Libanon, södra Syrien, hela Jordanien och Sinai.¹¹² Efter erövringen av Sinai år 1956 tillkännagav Ben-Gurion för Knesset: ”Vår krigsmakt trängde inte in på egyptiskt territorium...Våra operationer inskränktes till Sinaihalvön enbart.”¹¹³ Eller begrunda Golda Meirs yttrande om att Israels gränser går ”där det lever judar, inte där det går en linje på kartan.”¹¹⁴

Dylika åsikter är vanliga hos de mer extrema av dagens sionister – i synnerhet fundamentalisterna och bosättarrörelsen – framför allt Gush Emunim – vilka numera anger tonen i Israel. En framstående rabbin knuten till dessa rörelser har uttalat: ”Vi måste leva i detta land också till priset av krig. Även om det råder fred, måste vi dessutom sätta i gång befrielsekrig för att erövra [landet].”¹¹⁵ Enligt Israel Shahaks och Norton Mezvinskys uppfattning, ”Är det inte orimligt antaga att Gush Emunim, om det hade makten och kontrollen, skulle använda kärnvapen i försök att uppnå sina syften.”¹¹⁶ Denna bild av ett ”Storisrael” finns också mycket i den muslimska världens aktivisters tänkande. Till exempel uttalade Usama bin Ladin i en intervju år 1998:

[Vi] känner åtminstone ett motiv bakom de västerländska makternas symboliska deltagande [i Saudiarabien], och det är att stödja de judiska och sionistiska planerna om expansion, det som kallas Storisrael... Deras närvaro har en enda mening, och den är att erbjuda stöd åt judarna i Palestina, vilka behöver sina kristna bröder för att nå full kontroll över Arabiska halvön, som de avser att göra till en viktig del av det så kallade Storisrael.¹¹⁷

Låt oss rekapitulera. För hundra år sedan var sionismen en minoritetsrörelse inom diasporajudendomen. De i Väst dominerande assimilationistiska judarna motsatte sig sionismen, åtminstone delvis därför att rörelsen aktualiserade den gamla frågan om dubbel lojalitet, en fråga som varit en stark orsak till antisemitism tidsåldrarna igenom. Det stora flertalet judar blev till sist sionister, en process som nått därhän att diasporajudarna icke blott är sionister utan omistliga understödjare av de mest fanatiska elementen inom Israel. Också inom Israel har de radikala segrat och staten utvecklats därhän att det inflytande de måttfulla i Moshe Sharets efterföljd utövade nu är endast ett dunkelt minne. Fanatikerna behåller alltså övertaget och tvingar andra judar att antingen ansluta sig till deras program eller helt enkelt lämna den judiska gemenskapen. För icke så länge sedan kunde man ofta höra amerikanska judar säga att de stödde Israel men beklagade bosättningsarna. Numera är dylikt tal hos judar en ana-

kronism, eftersom att stödja Israel betyder att stödja bosättningarna. Dyligt tal förekommer nu endast hos de allt mer isolerade judiska Israel-kritikerna, såsom Israel Shamir¹¹⁸ och i Michael Lernalers tidskrift *Tikkun*, ehuru där i en mycket mindre omfattning.¹¹⁹ Den bana sionismen beskrivit har löpt från tillvaron av en minoritet inom en minoritet till att behärska Förenta staternas kongress, den verkställande makten och hela den amerikanska utrikespolitiska apparaten.

Och eftersom den israeliska ockupationen och den i stor skala genomförda kolonisationen av Västbanken framkallat en våldsvåg mot Israel i terroristisk stil, uppfattar judar Israel som hotat. Liksom är fallet med alla hängivna grupper, tilltar den judiska hängivenheten i tider då man uppfattar gemenskapen som hotad. Diasporajudarnas typiska reaktion på den senaste tidens våld har inte varit att avsäga sig den judiska identiteten utan att starkt stödja Sharonregeringen och rationalisera dess handlingar. Liknande har varit betecknande för den judiska historien i allmänhet. Exempelvis under 1967 och 1973 års krig växte stödet för Israel och stärktes den judiska identiteten väldeliga hos amerikanska judar. Arthur Hertzberg, en framstående sionist, skrev: "Den amerikanska judenhetens omedelbara reaktion på krisen var långt mer intensiv och utbredd än någon kunnat förutse. Många judar skulle aldrig ha trott att en allvarlig fara för Israel kunde så behärska deras tankar och känslor att den uteslöt allt annat."¹²⁰ Detsamma håller på att ske nu. Den typiska reaktionen på Israels nuvarande situation är att judar identifierar sig ännu starkare med Israel och utesluter judar som kritiserar Israel eller stöder palestinska krav i något avseende.

Denna "samling kring flaggan" i tider av kris stämmer väl överens med etnocentrismens psykologi. När grupper står under attack, blir de mer enade, mer medvetna om gränser och har en starkare tendens att bilda negativa stereotyper om utgruppen. Detta har hänt den judiska historien igenom.¹²¹

Flera kommentatorer har iakttagit det tomrum som uppstått i den judiska vänstern, samtidigt som konflikten med palestinierna förvärrats under Sharonregeringen. Som noterades ovan, fann man vid opinionsundersökningar på 1980-talet rutinmässigt att hälften av de amerikanska judarna motsatte sig bosättningar på Västbanken och förordade en palestinsk stat.¹²² Dyliga åsikter har i det rådande klimatet skarpt avtagit:

Rabbi Rolando Matalo vid en progressiv synagoga i Manhattans Upper West Side känner sig kluven mellan sitt långvariga stöd för palestiniernas mänskliga rättigheter och sitt stöd för ett Israel under belägring. "Det finns avgjort ett tomrum till vänster", sade Matalo. "Många amerikanska judiska ledare säger att Israels nuvarande nödläge – och tecken på tilltagande antisemitism runt om i världen – har enat de trogna här på ett sätt som inte har skådats sedan 1967 och 1973 års krig.... Dessa känslor böljar fram och tillbaka, men just nu driver de hän mot stamtänkande."¹²³

Märk väl att författaren av denna artikel, Josh Getlin, framställer Israel som om det vore "under belägring", fastän Israel är ockupationsmakten och har dödat långt fler palestinier än palestinier har dödat israeler.

"Jag kan inte påminna mig någon tid i den moderna historien, då judar har känt sig så sårbara," sade rabbi Martin Hier, ledare och grundare av Simon Wiesenthal Center i Los Angeles.... Denna vecka kommer centret att skicka ut 600 000 broschyrer med en "uppfordran till handling". I texten sägs att "Israel kämpar för sitt liv" och uppmanas ame-

rikanska judar att kontakta regeringschefer och medier överallt i världen.... Rabbi Mark Diamond, verkställande vice styrelseordförande för södra Kaliforniens rabbiner, sade att debatten om invasionen av Västbanken och anfallet på det palestinska flyktinglägret Jenin överskuggats av ”en stark känsla av att Israel behöver oss, att världsjudentheten behöver oss, att detta är en uppfordran till oss att vakna.” Han sade att han de senaste veckorna blivit nedringd med telefonsamtal från synagogmedlemmar, som frågat vad de kan göra för att hjälpa eller vart de kan skicka en check.... ”Jag har amerikanska vänner, som tidigare kunnat vara moderata i fråga om fredsförhandlingar men som nu tänker: ’Hela vår överlevnad står på spel, så låt oss förinta dem allihopa’, sade Victor Nye, en affärsman som kommer från Brooklyn i New York och betecknar sig som en lidelsefull förkämpe för Israel.

I denna atmosfär betraktas oliktankande judar som förrädare och hyser liberala judar en stark ängslan för att stötas ut ur den judiska gemenskapen för att de kritiserar Israel.¹²⁴ Detta fenomen är inte nytt. Vid tiden för 1982 års invasion av Libanon kritiserade Richard Cohen vid *Washington Post* Beginregeringen och översköljdes med protester från judar. ”Här blir en avvikande åsikt förräderi – och förräderi icke mot en stat eller ens ett ideal (sionismen) utan mot ett folk. Det råder ett oerhört tryck för konformitet, för att man skall visa en enad front och hylla åsikten att vad som är bäst för Israel är något som endast Israels regering kan veta.”¹²⁵ Under samma skede anmärkte Nat Hentoff vid tidskriften *Village Voice*: ”Jag känner sådana som arbetar i Amerikanska judiska kommittén och Amerikanska judiska kongressen och som lider av att inte ens på sin fritid kunna tala ut mot israeliska orättvisor. De gör det inte, då de antar att de blir avskedade, om de gör det.”¹²⁶

Som en spegling av faktum att judar, som förespråkar fred med palestinierna, är på defensen har det ekonomiska stödet till verksamheter, som sammanhänger med kritik av Israel, sinat. Följande är ett meddelande, som lagts ut på *Tikkuns* hemsida av tidskriftens redaktör Michael Lerner:

TIKKUNMagazine befinner sig i trångmål – därför att vi fortsatt att insistera på det palestinska folkets rätt till självbestämmande. I årtal har vi krävt ett slut på ockupationen och en avveckling av de israeliska bosättningarna. Vi har uppmanat det palestinska folket att följa det föredöme Martin Luther King, Nelson Mandela och Gandhi visat – och vi har kritiserat terrorismen mot Israel och insisterat på Israels rätt till säkerhet. Men vi har också kritiserat Israels husrivningar, tortyr och landrov. I årtal har vi haft mycket stöd. Men sedan den andra intifadan började i september förra året, har många judar slutat stödja oss – och vi har förlorat prenumeranter och donatorer. Skulle du kunna tänka dig att hjälpa oss?”¹²⁷

Ytterligare ett tecken på att judar, som är ”svaga” i sitt stöd för Israel, stöts ut ur den judiska gemenskapen är en artikel av Philip Weiss.¹²⁸

Liberala amerikanska judars vägran att intaga en självständig hållning har gjort den amerikanska vänstern hjälplös. Den amerikanska liberalismen har alltid hämtat kraft från judar. De är bland de största bidragsgivarna till det demokratiska partiet. De har infört ett särskilt sätt att se

på ett otal frågor om rättvisa i samhället, alltifrån främjandet av svarta och kvinnor till yttrandefriheten. De uppammade mångkulturalismen. Förintelsen fortsätter att vara utgångspunkten för judar, när de tänker på sitt förhållande till världen och palestinierna. För några månader sedan fick jag ett e-brev från en vän till en vän i Israel om det senaste bombdådet mot en buss. ”De kommer att döda oss alla” var rubriken. (Strunt i att Israel har en av de största krigsmakterna i världen och att många fler palestinier dödas än israeler.) När jag en gång framkastade för en vän, som är en liberal journalist, att amerikaner hade rätt att diskutera frågor som har att göra med judisk framgång i den amerikanska maktstrukturen – alldeles som vi för en generation sedan undersökte WASP-kulturen i etablissemanget [WASP är en förkortning av White Anglo-Saxon Protestants – vita anglosachsiska protestanter. Ö.a.] – sade han, ”Ja, vi vet var det resonemanget slutar: i ugnarna i Auschwitz.”

På grund av den judiska etnocentrismen och den judiska grupphängivenheten ses händelser vari judar dödas som förebud om ytterligare en Förintelse och utrotning av det judiska folket i stället för reaktioner på en hänsynslös ockupation – ett tydligt exempel på långt driven moralpartikularism.

Detsamma sker i Kanada, där judar är oroad över att kanadensare allt mindre stöder Israel. ”De senaste tre åren har varit utomordentligt svåra för judar i Kanada och överallt i världen,” sade Keith Landy, nationell ordförande för Kanadensiska judiska kongressen. ”Varje jude har känt sig stå under angrepp i någon form.”¹²⁹ Svaret har blivit ökad aktivism från djupt engagerade, rika judar, varav den mest kände är Israel Asper, verkställande styrelseordförande för medieföretaget CanWest Global Communications Corp. Asper har använt sitt medieimperium för att främja likudvänlig politik och har straffat journalister för varje avvikelse från dess starka proisraeliska redaktionella inriktning.¹³⁰ Dessa aktivisters ansträngningar riktas mot att samla judiska organisationer bakom ”hökaktiga” åsikter om den israelisk-palestinska konflikten. Äldre judiska organisationer, såsom Kanada-Israel-kommittén och Kanadensiska judiska kongressen, torde omformas eller förmås att upplösas, så att judar, som inte fullt ut delar dessa åsikter, stöts ut.

SLUTSATS

En viktig mekanism, som driver allt detta, är samlingen kring flaggan i tider av kris, ett fenomen som socialpsykologer väl förstår. Processer för gruppidentifiering överdrivs i tider då det råder konkurrens om resurser eller något annat som uppfattas som hot¹³¹, ett rön som mycket väl låter sig förenas med ett evolutionärt synsätt.¹³² Yttre hot tenderar att reducera inre splittringar och maximera uppfattningar om ett gemensamt intresse hos ingruppens medlemmar, såsom vi sett hos amerikanska judar som reaktion på vad de uppfattat som kriser i Israel, alltifrån sexdagarskriget år 1967 till de oupphörliga kriser som började på 1990-talet och fortsatt in i det nya årtusendet.¹³³ Judiska befolkningar gensvarar på hot också genom att bilda messianska ideologier, samlas kring karismatiska ledare och stöta ut oliktänkande ur gemenskapen. Traditionellt har detta antagit formen av religiös fundamentalism, såsom hos hassiderna, men i den moderna världen har dessa tendenser yttrat sig i olika former av vänsterradikalism, sionism och andra judiska intellektuella och politiska rörelser.¹³⁴ Den judiska historien igenom har denna belägringsmentalitet tenderat att öka konflikten mellan judar och icke-judar. I sammanhang med de intensiva etniska slitningar som rådde i 1800-talets Östeuropa förvärrades denna konflikt genom den judiska befolkningens oerhörda tillväxt.

Och i alla dessa fall är det de mer etnocentriska, mer hängivna judarna, som leder processen. Det är de som skänker pengar till judiska ändamål, besöker massmöten, skriver brev till offentliga personer, tillhör och stöder aktivistorganisationer. Såsom tidskriften *Forwards* chefredaktör J. J. Goldberg anmärker, har judar som betecknar sig som duvor mycket svagare känslor för Israel än de som betecknar sig som hökar. ”Liberala judar skänker pengar till Sierra Fund [en etniskt obunden naturskyddsorganisation. Ö.a.]. Konservativa judar är judar hela tiden. Det är vad det hela handlar om. Det är inte vad sex miljoner amerikanska judar anser vara bäst – det är vad 50 judiska organisationer anser vara bäst.”¹³⁵ Med andra ord: det är det judiska samfundets mest radikala, mest hängivna element, som bestämmer färdriktningen för hela samfundet.

Såsom europé i ett samhälle, som snabbt håller på att bli icke-europeiskt, kan jag känna sympati med Jabotinsky, när han i 1900-talets början avundsamt betraktade de infödda slaviska folken:

Jag ser på dem med avund. Jag har aldrig känt och kommer troligen aldrig att få känna denna fullständigt organiska känsla: så förenad och egenartad [är denna] känsla av ett hemland, där allt flödar samman, det förflutna och det närvarande, sagan och förhoppningarna, det individuella och det historiska.¹³⁶

Varje nation, antingen den är civiliserad eller primitiv, ser sitt land som sitt nationalhem, där den vill leva kvar som ensam härskare för alltid. En sådan nation kommer aldrig att frivilligt medge nya härskare eller ens delat ägande.¹³⁷

Det är minnet av denna snabbt försvinnande känsla av att vara historiskt rotad och känsla av förestående förlust, som ligger till grund för det obehag många europeer känner, icke endast i Förenta staterna utan också annorstädes. Det tog sionismen blott femtio år att triumfera från Herzls inspiration till staten Israels grundande. Det finns en tendens att förbise eller icke beakta den mäktiga etnocentrism som finns innerst i sionismen, som drev människor som Jabotinsky, i synnerhet från det amerikanska judiska samfundets sida, vilket hela 1900-talet igenom har ägnat sig åt att förklara de svaga återstoderna av etnocentrism hos europeer sjuka och brottsliga.¹³⁸

Men kontentan är att sionisterna har lyckats. Israel skulle inte ha blivit en stat, om inte väldigt många djupt etnocentriska judar hade varit villiga att tillgripa alla medel för att förverkliga sin dröm: en stat som skulle bli bärare av deras etniska intressen. Det skulle inte ha skett, om inte de mest radikala bland dem – män som Jabotinsky, Begin, Shamir, Sharon och deras anhängare – en grupp som numera omfattar hela det organiserade amerikanska judiska samfundet. Europeernas förestående förlust kan förhindras endast om människor av motsvarande slag kan uppstå i europeernas politiska klass.

Den sista uppsatsen i denna serie dryftar neokonservatismen som en judisk intellektuell och politisk rörelse. I denna uppsats är en av huvudteserna att neokonservativa judar är de nuvarande radikala, som anger färdriktningen för hela den judiska gemenskapen.

Kevin MacDonald är professor i psykologi vid California State University i Long Beach och författare av en trilogi om judendomen såsom gruppevolutionär strategi: *A People That Shall Dwell Alone* (1994), *Separation and its Discontents* (1998) och *The Culture of Critique* (1998), alla utgivna av Praeger åren 1994–1998. En reviderad utgåva av *The Culture of Critique* med ett längre företal utgavs år 2002 av First Books. Denna reviderade utgåva av

The Culture of Critique föreligger på svenska: *Kritikkulturen*, översatt av Lars Adelskog och utgiven av Nordiska Förlaget år 2006.

Originalupplagans citat från Jubileerboken är hämtat från *Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament II*, red. av R. H. Charles, 1–82. Nytryck, Oxford: Clarendon Press, [1913] 1966. Den svenska texten är en översättning av den engelska med beaktande av den översättning Qumranseminariet vid Uppsala universitet verkställt (<http://www.lingfil.uu.se/afro/semitiska/qumran/Qjubil.html>). Citatet ur mackabeerbooken är hämtat från bibelkommissionens översättning. Bokförlaget Libris, Örebro 1999.

LITTERATURHÄNVISNINGAR

- Alderman, G. (1983). *The Jewish Community in British Politics*. Oxford: Clarendon Press.
- Alexander, R. (1979). *Darwinism and Human Affairs*. Seattle: University of Washington Press.
- Aruri, N. H. (1986). Företalet till denna upplaga. I L. Rokach, *Israel's Sacred Terrorism*, 3:e uppl. Belmont, MA: Association of Arab-American University Graduates, Inc.
- Aschheim, S. E. (1982). *Brothers and Strangers: The East European Jew in Germany and German Jewish Consciousness, 1800–1923*. Madison: University of Wisconsin Press.
- Bendersky, J. W. (2000). *The "Jewish Threat": Anti-Semitic Politics of the U.S. Army*. New York: Basic Books.
- Bookman, M. Z. (1997). *The Demographic Struggle for Power: The Political Economy of Demographic Engineering in the Modern World*. London and Portland, Oregon: Frank Cass.
- Brubacher, M. (2002). From war on terror to plain war. Israel: Walled in, but never secure. *Le Monde diplomatique*, November.
- Chomsky, N. (1999). *The Fateful Triangle: The United States, Israel and the Palestinians*, 2nd ed. Boston: South End Press.
- Cockburn, A. (2002). No respite for West Bank locals. *National Geographic*: http://magma.nationalgeographic.com/ngm/0210/feature5/online_extra.html.
- Cohen, N. W. (1972). *Not Free to Desist: The American Jewish Committee 1906–1966*. Philadelphia: Jewish Publication Society of America.
- Dawidowicz, L. (1976). *A Holocaust Reader*. New York: Behrman.
- Efron, J. M. (1994). *Defenders of the Race: Jewish Doctors and Race Science in Fin-de-Siècle Europe*. New Haven: Yale University Press.
- Endelman, T. M. (1991). The legitimization of the diaspora experience in recent Jewish historiography. *Modern Judaism* 11:195–209.
- Findley, P. (1989). *They Dare to Speak Out: People and Institutions Confront Israel's Lobby*, 2nd ed. Chicago: Lawrence Hill Books.
- Frankel, J. (1981). *Prophecy and Politics: Socialism, Nationalism, and the Russian Jews, 1862–1917*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Frommer, M. (1978). *The American Jewish Congress: A history 1914–1950*, 2 vols. Doktorsavhandling. Ohio State University.
- Getlin, J. (2002). Violence in Mideast galvanizes U.S. Jews. *Los Angeles Times*, 28 april.
- Gilbar, G. (1997). *Population Dilemmas in the Middle East: Essays in Political Demography and Economy*. London and Portland, Oregon: Frank Cass.
- Gilman, S. L. (1993). *Freud, Race, and Gender*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Goldmann, N. (1978). *The Jewish Paradox*. New York: Fred Jordan Books/Grosset & Dunlap.
- HaCohen, R. (2002). Palestinian enslavement entering a new phase. www.antiwar.com. 24

maj.

- Hertzberg, A. (1979). *Being Jewish in America*. New York: Schocken Books.
- Herzl, T. (1970). *The Jewish State*, övers. H. Zohn. New York: Herzl Press.
- Herzl, T. (1960). *Complete Diaries*, vol. II, s. 711.
- Hewstone, M., Rubin, M. och Willis, H. (2002). Intergroup bias. *Annual Review of Psychology* 53:575–604.
- Hitler, A. (1943). *Mein Kampf*, övers. R. Manheim. Boston: Houghton Mifflin; ursprungligen utgiven 1925–1926.
- Hogg, M. A. och Abrams, D. (1987). *Social Identifications*. New York: Routledge.
- John, R. och Hadawi, S. (1970a). *The Palestine Diary, 1914–1945: Britain's Involvement*. New York: The New World Press.
- John, R. och Hadawi, S. (1970b). *The Palestine Diary, 1945–1948: United States, United Nations Intervention*. New York: The New World Press.
- Johnson, G. (1995). The evolutionary origins of government and politics. I *Human Nature and Politics*, red. J. Losco och A. Somit. Greenwich, CT: JAI Press.
- Keller, B. (2002). The sunshine warrior. *New York Times Magazine*, 23 september.
- Kornberg, R. (1993). *Theodore Herzl: From Assimilation to Zionism*. Bloomington: Indiana University Press.
- Laqueur, W. (1972). *A History of Zionism*. New York: Holt, Rinehart, and Winston.
- Lilienthal, A. M. (1953). *What Price Israel?* Chicago: Henry Regnery Co.
- Lilienthal, A. M. (1978). *The Zionist Connection: What Price Peace?* New York: Dodd, Mead.
- Lindemann, A. S. (1991). *The Jew Accused: Three Anti-Semitic Affairs (Dreyfus, Beilis, Frank) 1894–1915*. New York: Cambridge University Press.
- Lindemann, A. S. (1997). *Esau's Tears: Modern Anti-Semitism and the Rise of the Jews*. New York: Cambridge University Press.
- MacDonald, K. B. (1994/2002). *A People That Shall Dwell Alone: Judaism As a Group Evolutionary Strategy, with Diaspora Peoples*. Lincoln, NE: iUniverse. Ursprungligen utgiven år 1994 av Praeger (Westport, CT).
- MacDonald, K. B. (1997). Life history theory and human reproductive behavior: Environmental/contextual influences and heritable variation. *Human Nature* 8:327–359.
- MacDonald, K. B. (1998a). *Separation and Its Discontents: Toward an Evolutionary Theory of Anti-Semitism*. Westport, CT: Praeger.
- MacDonald, K. B. (2006). *Kritikkulturen: En evolutionär analys av judiskt engagemang i 1900-talets intellektuella och politiska rörelser*, övers. L. Adelskog. Nordiska förlaget, Linköping.
- MacDonald, K. B. (2000). Book Review Essay: The numbers game: Ethnic conflict in the contemporary world. *Population and Environment* 21:413–425.
- MacDonald, K. B. 2002. What makes Western culture unique? *The Occidental Quarterly* 2(2):8–38.
- MacDonald, K. B. (2003). Understanding Jewish activism I: Background traits for Jewish activism. *Occidental Quarterly* 2(3):5–38.
- Mahler, R. (1985). *Hasidism and the Jewish Enlightenment: Their Confrontation in Galicia and Poland in the First Half of the Nineteenth Century*. Philadelphia: Jewish Publication Society of America.
- Masalha, N. (1992). *Expulsion of the Palestinians: The Concept of "Transfer" in Zionist Political Thought, 1882–1948*. Washington, DC: Institute for Palestine Studies.
- Massing, M. (2002). Deal breakers, *American Prospect*, 11 mars.
- Meyer, M. A. (1988). *Response to Modernity: A History of the Reform Movement in*

Judaism. New York: Oxford University Press.

Neusner, J. (1987). *Judaism and Christianity in the Age of Constantine: History, Messiah, Israel, and the Initial Confrontation*. Chicago: University of Chicago Press.

Nicosia, F. R. (1985). *The Third Reich and the Palestine Question*. Austin: University of Texas Press.

Niewyk, D. L. . (1980). *The Jews in Weimar Germany*. Baton Rouge: Louisiana State University Press.

Norden, E. (1995). An unsung Jewish prophet. *Commentary* 99(4):37–43.

Novick, P. (1999). *The Holocaust in American Life*. Boston: Houghton Mifflin.

Parsons, J. (1998). *Human Population Competition. A Study of the Pursuit of Power through Numbers*. Lewiston, NY & Lampeter, Wales: The Edwin Mellen Press.

Podhoretz, N. (2002). In praise of the Bush doctrine. *Commentary*, September.

Prinz, J. (1934). *Wir Juden*. Berlin: Erich Press.

Rokach, L. (1986). *Israel's Sacred Terrorism*, 3:e uppl.. Belmont, MA: Association of Arab-American University Graduates, Inc. Ursprungligen utgiven år 1980.

Rubenstein, J. (1996). *Tangled Loyalties: The Life and Times of Ilya Ehrenburg*. New York: Basic Books.

Ruppin, A. (1971). *Arthur Ruppin: Memoirs, Diaries, Letters*, red. A. Bein, övers. K. Gershon. London: Weidenfeld and Nicholson.

Sachar, H. M. (1992). *A History of Jews in America*. New York: Alfred A. Knopf.

Sacks, J. (1993). *One People? Tradition, Modernity, and Jewish Unity*. London: The Littman Library of Jewish Civilization.

Salter, F. K. (2002a). Fuzzy but real: America's ethnic hierarchy. Paper presented at the meetings of the Association for Politics and the Life Sciences, Montreal, 9 augusti.

Salter, F. K. (red.) (2002b). *Risky Transactions*. London: Berghan.

Schatz, J. (1991). *The Generation: The Rise and Fall of the Jewish Communists of Poland*. Berkeley: University of California Press.

Shahak, I. (1993). Relations between Israel and organized American Jews. *Middle East Policy Council Journal*, 2(3). http://www.mepc.org/public_asp/journal_shahak/shahak45.asp

Shahak, I. (1996). *Judisk historia, judisk religion – tyngden av tre tusen år*, övers. L. Adelskog. Foinix förlag, Skövde.

Shahak, I. och Mezvinsky, N. (1999). *Jewish Fundamentalism in Israel*. London: Pluto Press.

Shavit, Y. (1988). *Jabotinsky and the Revisionist Movement, 1925–1948*. London: Frank Cass & Co. Ltd.

Teitelbaum, M. S. och Winter, J. (1998). *A Question of Numbers: High Migration, Low Fertility, and the Politics of National Identity*. New York: Hill and Wang.

Vaksberg, A. (1994). *Stalin against the Jews*, övers. A. W. Bouis. New York: Knopf.

Vital, D. (1975). *The Origins of Zionism*. Oxford, UK: Oxford University, The Clarendon Press.

Weiss, P. (2002). Holy or unholy, Jews and right in an alliance, *New York Observer*, September 19.

Wheatcroft, G. (1996). *The Controversy of Zion: Jewish Nationalism, the Jewish State, and the Unresolved Jewish Dilemma*. Reading, MA: Addison-Wesley.

NOTER

1. MacDonald 2003.
2. Podhoretz 2002.
3. Sacks 1993, ix–x.
4. Första mackabeerboken 1:11–15
5. Jubileerboken 32:18–19.
6. MacDonald 1994/2002, kap. 3.
7. Meyer, 1988, 388.
8. MacDonald 1994/2002, kap. 5.
9. MacDonald 1998/2004, företalet till den häftade utgåvan.
10. Alderman 1992, 112; Frankel 1981, 103; Lindemann 1991, 28–29, 133–135.
11. Exempel i Scholem 1971; MacDonald 1994/2002, kap. 3.
12. Lewis 1984, 164.
13. Aschheim 1982.
14. MacDonald 1998/2002, i synnerhet kap. 3.
15. MacDonald 1997, 2002.
16. MacDonald (1998/2002), 2003.
17. Bookman 1997; Teitelbaum och Winter 1997; Parsons, 1998; MacDonald, 2000.
18. Bookman 1997, 89.
19. Bookman 1997; MacDonald 2000.
20. Vital 1975, 28.
21. Följande bygger på Mahler 1985.
22. Vital 1975, 46.
23. Mahler 1985, 16.
24. Mahler 1985, 17.
25. Mahler 1985, 17.
26. MacDonald 2003; Shahak och Mezvinsky 1999, 58–60.
27. MacDonald 1998/2002.
28. Ruppin 1971, 69.
29. Mahler 1985, 8.
30. Mahler 1985, 249.
31. Mahler 1985, 251.
32. MacDonald 1998/2002.
33. Shahak och Mezvinsky 1999, 37.
34. Mahler 1985, 21.
35. Mahler 1985, 21.
36. Se sammanfattningen i MacDonald 1998/2004.
37. Lindemann 1991, 17.
38. Vital 1975, 65ff.
39. Vital 1975, 314.
40. Frankel 1981.
41. Alderman 1983, 47ff; MacDonald 1998/2002, kap. 3.
42. Alderman 1983, 60; MacDonald 1998/2004, kap. 8.
43. MacDonald 1998/2002, kap. 3; Vital 1975, 313.
44. Vital 1975, 117.
45. Kornberg 1993, 183; inre citatet är från Herzls dagbok.
46. Niewyk 1980, 94.
47. Frommer 1978, 118.
48. Lilienthal 1953, 165.

49. Endelman 1991, 196.
50. Herzl 1970, 76.
51. Neusner 1987, 203.
52. Efron 1994; Endelman 1991, 196.
53. Efron 1994, 136.
54. Efron 1994, 155.
55. Gilman 1993, 109; Nicosia 1985, 18.
56. Se Efron 1994, 158.
57. Norden, 1995.
58. Niewyk 1980, 129–130
59. Prinz 1934; i Shahak 1996, 70; kursiverat i texten.
60. Nicosia 1985, 19.
61. Dawidowicz 1976, 150–152.
62. Salter 2002b.
63. Laqueur 1972; Vital 1975.
64. Frommer 1978; Alderman 1983
65. Laqueur 1972, 196; se även John och Hadawi 1970a, 80.
66. Laqueur 1972, 546, 549; Wheatcroft 1996, 98–147; *The Columbus Platform: “Guiding Principles of Reform Judaism”* (1937); omtryckt i Meyer 1988, 389.
67. Meyer 1988, 339.
68. Hitler 1943, 56.
69. Ibid., 57.
70. Schatz 1991, 375n.13.
71. Vaksberg 1994, 197.
72. Rubenstein 1996, 260.
73. Sachar 1992, 256ff.
74. Alderman 1983, 129.
75. Alderman 1983, 151.
76. Goldmann 1978, 31; Lilienthal 1978, 50, 61; Sachar 1992, 580.
77. Sachar 1992, 597.
78. Cohen 1972, 325.
79. Beträffande Trumans inställning till judar se “Harry Truman’s Forgotten Diary: 1947 Writings Offer Fresh Insight on the President,” *Washington Post*, 11 juli 2003, s. A1; <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A40678-2003Jul10.html>
80. Bendersky 2000, 325.
81. Ibid., 328; John och Hadawi 1970a, 357.
82. Wheatcroft 1996, 226.
83. Novick 1999, 155.
84. Shahak 1993.
85. Ibid.
86. Shavit 1988, 23.
87. Ibid., 67.
88. Shavit 1988, 80.
89. Shavit 1988, 112.
90. John och Hadawi 1970a, 249.
91. Ibid., 351. John och Hadawi 1970b, 329.
92. M. Bruzonsky, “The Mentor Who Shaped Begin’s Thinking: Jabotinsky,” *Washington Post*, Outlook Section, söndagen den 16 november 1980.
93. Chomsky 1999, 54.

94. E. Margolis, "Sharon Won the Battle, but Does It Mean More War?" *Toronto Sun*, 11 februari 2001.
95. Ibid.
96. HaCohen 2002.
97. Brubacher 2002.
98. "U.S. May Punish Israel for Building Fence in W. Bank," *Los Angeles Times*, 5 augusti 2003.
99. Cockburn 2002.
100. Chomsky 1999, 116.
101. Chomsky 1999, 117; Masalha 1992.
102. Masalha 1992, 210.
103. Aruri 1986
104. Chomsky 1999, 101.
105. Rokach 1986.
106. Wheatcroft 1996, 249.
107. Findley 1989, 277.
108. Shavit 1988, 243.
109. Chomsky 1999, 100; se även <http://www.cactus48.com/truth.html>.
110. Herzl 1960, 711.
111. Chomsky 1999, 161; se även <http://www.cactus48.com/truth.html>.
112. Chomsky 1999, 161.
113. Chomsky 1999, 161.
114. Chomsky 1999, 50.
115. Shahak och Mezvinsky 1999, 73.
116. Ibid., 73.
117. <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/binladen/who/interview.html>
118. <http://www.israelshamir.net/>
119. www.israelshamir.net ; www.Tikkun.com
120. Hertzberg 1979, 210.
121. MacDonald 1998a, kap. 1.
122. Findley 1989, 265.
123. Getlin 2002.
124. Ibid.
125. Findley 1989, 269.
126. Findley 1989, 271.
127. www.Tikkun.com, september 2002.
128. Weiss 2002.
129. O. Ross, 2003. Power struggle crisis worries Jewish groups. *Toronto Star*, 4 oktober 2003.
- http://www.thestar.com/NASApp/cs/ContentServer?pagename=thestar/Layout/Article_Type1&c=Article&cid=1065219009151&call_pageid=968332188492&col=968793972154
130. Se MacDonald, 2003.
131. Hogg och Abrams 1987; Hewstone, Rubin och Willis 2002.
132. MacDonald 1998a.
133. Alexander 1979.
134. MacDonald 2006.
135. Massing 2002.
136. Shavit 1988, 116.

137. Wheatcroft 1996, 207.

138. MacDonald 1998/2002.

Översatt från engelskan av Lars Adelskog. Först publicerad i den amerikanska tidskriften *Occidental Quarterly*, vol. 3 (2003), nr 3.

Originalets titel: "Understanding Jewish Influence II: Zionism and the Internal Dynamics of Judaism."